

..... Els en Ad ontmoeten H.H.de Dalai Lama, 2014 .....

Stichting PranaPlanet viert haar 20-jarig bestaan

Hoe het begon

Samen met Ad van Beckhoven wandelde ik, Els van Uden, in het jaar 2000 langs de prachtige oevers van de Indus in Ladakh op 3500 meter hoogte. In de jaren zestig vluchtten Tibetanen naar India. Deze vluchtelingen zijn de Indiase regering dankbaar voor hun gastvrije ontvangst en verblijf.

Wij bezochten een Tibetaans vluchtelingenkamp, waar het leger net water had gebracht. De vijfhonderd bewoners van dit kamp kregen eenmaal in de twee weken een tank drinkwater. Dit was een schrijnende toestand in het hete woestijnklimaat. Behalve tekort aan water zijn er meer erbarmelijke omstandigheden, waarin deze bewoners trachten te (over)leven.

Tijdens ons verblijf in Ladakh ontmoetten wij Jigmed, die ons als Tibetaanse taxichauffeur liet kennismaken met zestien kamphoofden, twaalf rondom Leh en vier in de bergen boven de 4500 meter. Elk jaar wordt er een nieuw kamphoofd aangesteld. Jigmed is voor ons een betrouwbare gids geworden, die ons goed kan informeren over de noden van de diverse kampen. Hij woont samen met zijn familie tot op de dag van vandaag in kamp vier.

Oprichting PranaPlanet

Gegrepen door het leed van de Tibetanen wilde ik graag iets voor dit volk gaan doen. Ad, die al vijf jaar in Ladakh kwam, voelde hetzelfde. We besloten een stichting in het leven te roepen en al snel vormden we samen met Agnita Bakker het dagelijks bestuur. Terug in Nederland werd op 4 december 2000 stichting PranaPlanet opgericht. Onze eerste nieuwsbrieven brachten we op de fiets rond.

Nawang bij de waterleiding in Dekyilling, 2017

Drinkwater en onderwijs

Allereerst werd de watervoorziening voor de Tibetaanse kampen verbeterd. Binnen enkele jaren konden we voor alle twaalf kampen in de buurt van Leh, de hoofdstad van Ladakh, een waterput slaan, zodat de bewoners elke dag vers drinkwater kregen.

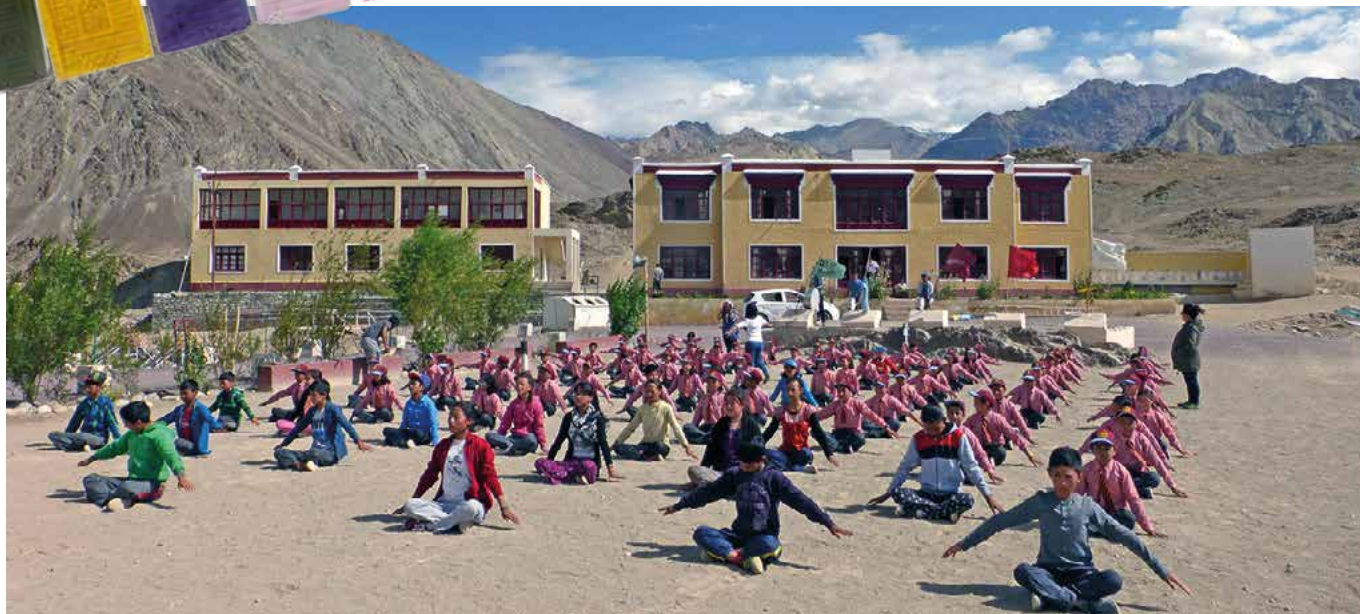
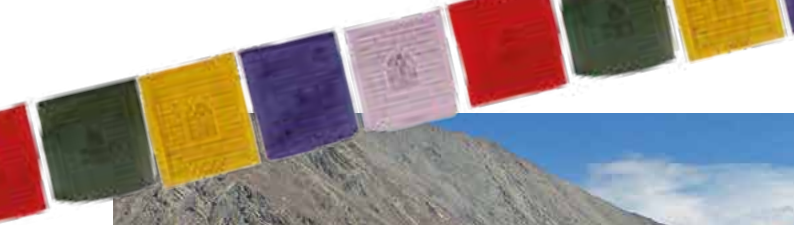
Het volgende grote project was onderwijs voor de arme kinderen in Alchi, een klein boerendorpje in de Himalaya op 3500 meter hoogte. De helft van de boerenbevolking van Alchi was niet in staat om schoolgeld te betalen. Vanaf 2007 is PranaPlanet onder de bezielenleiding van Diny Muskens en Angelique Konijn begonnen om voor deze behoeftige kinderen een sponsor te vinden.

Wij ontmoetten Morup Dorjay, de huidige directeur van de school.

Morup is begonnen als leerkracht en werd daarna inspecteur voor de rijksscholen. In deze functie zag hij, dat de kwaliteit van het onderwijs gebrekkig was; slechts acht procent van de kinderen haalde de eindnorm. Met zijn kennis en ervaring kon Morup, in samenwerking met PranaPlanet, zijn ideeën over onderwijsverbetering zowel bouwtechnisch als onderwijsinhoudelijk vormgeven. Een nieuwe privéschool voor de arme kinderen in de regio ging van start.

Onder zijn leiding kregen de eerste zes kinderen in 2002 onderwijs in een gehoord lokaaltje. Na een jaar ontvingen dertien kinderen les. In 2004 bekostigden we voor vijfentwintig kinderen een schoolgebouwtje met twee lokaaltjes, omgedoopt tot het Ladakh Alchi Institute (L.A.I.).

..... *Het L.A.I. met de kinderen, 2019* .....

Morup kreeg bouwgrond van de gemeente Alchi, waarop in 2006 gestart werd met het bouwen van het huidige schoolgebouw voor ruim honderdvijftig leerlingen. Zestig kinderen worden gesponsord door PranaPlanet. De afgestudeerde leerlingen van het L.A.I. zijn dankbaar voor de kans, die zij hebben gekregen en kijken met veel trots en plezier terug op hun tienjarige educatie.

PranaPlanet heeft dankzij de vele particuliere donaties, erfenissen en donaties van verscheidene stichtingen in de afgelopen twintig jaar heel veel projecten kunnen verwezenlijken.

De laatste jaren is onze blik meer gericht op vier Tibetaanse kampen in de bergen boven de 4200 meter waar nog veel werk te verrichten is. Met name voor de watervoorziening. De mislukte oogsten van de laatste jaren getuigen van deze noodzaak.

Ontmoeting met H.H. de Dalai Lama

En dan... het Tibetaanse gehandicapte kind. Deze kinderen zijn volledig afhankelijk van de Tibetanen zelf. Van de Indiase regering ontvangen zij geen hulp. Wel van H.H. de Dalai Lama, die enkele jaren geleden voor deze kinderen een tehuis heeft laten bouwen. PranaPlanet sponsort twee gehandicapte kinderen. Momenteel wonen er acht in dit tehuis en er is plaats voor meer kinderen, maar helaas ontbreken de nodige financiële middelen.

Een multifunctionele Grote Hal in het stadje Choglamsar werd gefinancierd door H.H. de Dalai Lama. PranaPlanet bekostigde de houten vloer. Tijdens de inauguratie van deze hal werd een ontmoeting voor ons georganiseerd met de H.H. de Dalai Lama. Hij dankte Ad en mij voor onze inzet in dienst van zijn volk. Dit persoonlijke contact met deze voorvechter voor vrede was voor ons beiden een hoogtepunt en geeft ons extra energie om door te gaan met ons broodnodige werk. De woorden van H.H. de Dalai Lama: "Never give up" zal ik nooit vergeten

L.A.I. 2020

Het Glasatelier

Op achtjarige leeftijd is Kalden Chopel samen met een groep kinderen en een gids, gevlucht vanuit Tibet over de Himalaya naar India. Zijn vluchtverhaal is dit jaar als animatiefilm op internet uitgebracht.

YouTube: I was 8 when they chased us in the Himalayas. Kalden Chopel kreeg de gelegenheid om zich te scholen in glas bewerken en hij begon een eigen werkplaats. Zijn vriend Ngawang Tsultrim, voorheen reisgids en eigenaar van een restaurant in een Tibetaans kamp in Delhi, verkocht zijn restaurant en werd zakelijk directeur met Kalden als artistiek directeur van het glasatelier Exile Creation Pvt Ltd.

PranaPlanet kwam via Ngawang in contact met Kalden en het atelier en bekostigde een afzuiginstallatie, lokaal vervaardigd in Dehradun. Zo verbeterden de werkomstandigheden van de inmiddels veertig ambachtelijke Tibetaanse glasbewerkers. Zij maken onder andere kralen van Venetiaans Muranoglas. Deze met de hand vervaardigde kralen worden via Denemarken, als Trollbeads, over de hele wereld verspreid. Van de opbrengst kunnen de werknemers hun eigen families onderhouden en ondersteunen zij de hulpbehoevende Tibetanen.

Daarnaast zijn de glasbewerkers gestart met brandschilderen, glas schilderen en glas in lood. Ad gaf de afgelopen vier jaar les in deze technieken. Ze zijn zelfs begonnen met het schilderen van Tangka's op glas. Vroeger werden Tangka's louter op hout, linnen en muren geschilderd.

Onze trouwe gids Jigmed kon in de loop van de jaren, van de vele ritten die hij maakte, een iets betere taxi kopen, waar hij, zijn familie en wij allemaal plezier van hebben. Tien jaar geleden kwam hij samen met Morup in het kader van het tienjarig jubileum van PranaPlanet naar Nederland. Zij bezochten onder andere de Deltawerken, Amsterdam en aten in Scheveningen voor het eerst van hun leven met smaak haring en garnalen.